

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarisi izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10- K
pol leta 5- "
četri leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročilno, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Svobodna državnozbornska učiteljska zveza.

Svojčas so se že vršila pogajanja za ustanovitev internacionalne napredne učiteljske zveze cele Avstrije, in ta pogajanja se delno vrše še dandanes.

Ko pa se je ustanovila Nemško-avstrijska učiteljska zveza in Slovansko-avstrijska učiteljska zveza, tedaj, ko so zastopniki teh dveh zvez imeli na Dunaju posvetovanje za parlamentarno akcijo v prilog izboljšanja gnotnega stanja učiteljskega, je padla ideja, da se naj osnuje v državnem zboru zveza vseh učiteljev, ki so državni poslanci.

Zadnji čas so se res sešli vsi poslanci, ki so ljudskošolski učitelji, in ustanovila se je svobodna učiteljska zveza, ki ji pripadajo vsi ljudskošolski učitelji-poslanci naprednega prepričanja brez ozira na narodnost.

Predsednikom zveze je bil izvoljen češki učitelj Alojzij Konečný, član češke napredne ljudske stranke, tajnikom pa nemški nacionalni nadučitelj I. Hedra.

Naloga te svobodne državnozbornske učiteljske zveze je skrbeti v prvi vrsti za stanovsko-politiške interese učiteljstva in za šolsko-politiške interese.

V parlamentu učiteljstvo danes ni imelo pravzaprav prave zaslombe, kar nam je jasno dokazal zadnji neuspeh naše akcije.

Politiške stranke so puščale pasti učiteljske interese pred interesi stranke; posamezni poslanci so pač nastopali za interese učiteljstva in šole bolj odločno, toda pravega trdnega ozadja niso imeli.

Sedaj pa je osnovana močna skupina, ki bo preko klubovih disciplin začrtovala svoje stališče in bo vodila stanovsko-politiški in kulturnoškolski boj učiteljstva v parlamentu.

Pravega razrednega boja učiteljstvo do danes pravzaprav še ni vodilo. To pa v prvi vrsti zaradi tega, ker je svoje stanovsko-školske zadeve prepuščalo vedno izvojevati političnim strankam, ki so se pa izkazale nesposobne za to veliko delo.

In v tem pogledu se je pričela med učiteljstvom že zdavna potrebna emancipacija učiteljstva, da samo nastopi v vseh korporacijah, da samo dobojuje stanovsko-politiški in kulturno-školski boj.

Kot prvi uspeh te svobodne učiteljske zveze imamo zaznamovati izraz solidarnosti državnega uradništva z ljudsko šolskim učiteljstvom.

Z Dunaja smo dobili dne 24. t. m. sledeče poročilo:

„Včeraj se je oglašila deputacija prvega splošnega avstrijskega uradniškega društva pod vodstvom poslanca Markhla in Wedre pri ministrskem predsedniku grofu Stürgku in mu izročila peticijo uradniške zveze, v kateri se zahteva zenačenje ljudskoškolskih učiteljskih plač s prejemki državnih uradnikov od XI.—VIII. činovnega razreda. Ministrski predsednik je izjavil, da vlada sama želi, da se meši učiteljske vprašanje na dostojen način, da je pa reforma glede določitve službenih prejemkov na podlagi točk predložene peticije z ozirom na položaj v posameznih deželah težko izvedljiva. Vendar pa je vlada zato in se bo tudi zavzela, da se da § 55. gotovejša in jasnejša oblika, ker potem se bo moglo ustreči željam učiteljstva, ako parlament reši povoljno davčne predloge, da more potem vlada nakazati deželam primerne doneske. V istem smislu je odgovoril tudi finančni minister Zaleski, ki je deputacijo zagotavljal, da hoče že enkrat rešiti učiteljske zahteve, ker je uvidela nujno potrebo regulacije. Konferenca z ministrskim predsednikom je trajala nad eno uro. Po-

slanec Wedra predloži peticijo tudi poslanski zbornici“.

Novo korporacijo — svobodno učiteljsko zvezo — je smatrati vsekakor važnemu napredku učiteljskega vprašanja v parlamentu in mora ostati stalna točka našega organizovanja.

Deželnemu odboru vojvodine Kranjske.

Najvišja avtonomna oblast, kjer imamo Slovenci res edini odločilno besedo, je kranjski deželni odbor. Ta korporacija bi lahko predstavljala nekako državo v državi, nekako slovensko republiko, kar se tiče slovenskega značaja dežele. Velik je njegov vpliv, velike pa so tudi njegove dolžnosti in odgovornosti. Ne samo Kranjci, temveč Slovenci vseh dežel gledajo na njegovo nastopanje. Posebno kritično oko imajo ravno Slovenci drugih dežel, kjer so v majšini, kjer jim je dan na dan prenašati železno pest ondotnih deželnih odborov. Štajerski in koroški deželni odbor dajeta Slovincem pri vsaki priliki čutiti, da predstavljata avtonomno korporacijo nemške moči. Oba imata pred očmi varstvo nemškega značaja cele dežele, oba protežirata nemštvo, a za slovenske sodelane imata le šikane. Ako hočejo Slovenci v teh deželah doseči kako jezikovno pravico, morajo si jo iskati šele pri najvišjih oblastih na Dunaju.

Kranjskemu deželnemu odboru nikakor ne mislimo priporočati, naj se ravna po reku: zob za zob. Nasilstvo in krivica sta grdi lastnosti, naj prihajata od koderkoli in naj se izvršujeta nad komurkoli. Najmanj pa je znak viteštva, ako prizadeva nasilstvo in krivico močnejši slabotnemu. Naj se le potomci nemškega viteškega rodu proslavljajo z enakimi čini.

Slovenci smo boljši „divjaki“, ki vidimo človeško bitje s pravico do življenja in razvoja tudi pri drugorodnih sodeželanah.

Nikakor pa ne more naš deželni odbor opravičevati napram samemu sebi, napram celi slovenski javnosti in napram našim potomcem, da zanemarija svoje narodne dolžnosti, da ima več srca za tujo, kakor za lastno narodnost.

Upamo, da sede v našem deželnem odboru tudi možje, ki jim narodnost ni prazna fraza, možje, ki ljubijo našo slovensko domovino ter ji žele najlepšo bodočnost. Na naslov teh bodi povedano sledeče:

Naša narodnost na Kočevskem, posebno v kočevskih obmejnih krajih hudo trpi in nazaduje. To velja posebno glede na slovensko šolstvo, dočim se nemštvo in renegatstvo bujno razvija, skoraj bi rekli, da v senci milosti slovenskega deželnega odbora. Nemški „Schulverein“ zida palače in lovi v nje z nehonetnimi sredstvi slovensko deco. „Schulverein“ lako izda našemu deželnemu odboru najboljše izpričevalo. Tako jovijalnih in dobrodušnih gospodov ne dobi v nobeni drugi kronovini, kjer vsaj soodločujejo nenemške narodnosti.

Palače nemškega „Schulvereina“ so zrasle takorekoč čez noč v Lazah, Brčicah, Rodinah itd. Deželni odbor ni pri tej priliki preiskaval, ali so te šole potrebne, ali ne bodo v kvar slovenski narodnosti in ali je tam tudi kaj poskrbljeno za — slovensko šolstvo. Da se potem tudi slovenske občine ne zavedajo svojih pravic, je pač umevno. Kako pa nastopajo v sličnih slučajih nemčurske občine z deželnimi odbori vred na Koroškem in Štajerskem, dokazujejo dejstva, da se „Družba sv. Cirila in Metoda“ že skoraj dve leti zamašori za dovoljenje, da bi gradila nujno

LISTEK.

† Tovarišica Marica Opresnikova.

Dne 21. marca smo na Prevorju spremili ob mnogobrojni udeležbi drago tovarišico Marico Opresnikovo k zadnjemu počitku.

Nepričakovano je prišla bela žena ter si izbrala za žrtev bitje v cvetu mladosti, donos in veselje roditeljev, polno upov in idealov, čislano od stanovskih tovarišev in tovarišic kakor od občinstva, ljubljeno od otročičev!

Ob tožnih zvokih žalostinke, ki so jo zapeli tovariši, ni ostalo suho nobeno oko mnogoštevilnih navzočih, ki so prihiteli navzlic slabemu vremenu izkazati pokojnici zadnjo čast.

Poslovala sta se od nje v imenu vseh tov. Pulko in tovarišica Milka Bračičeva, zapel ji že zbor tovarišev, nato cerkveni pevci zadnjo pesem in začulo se je votlo bobnenje prvih grud, ki so padale na kr-

sto. Šla si, draga tovarišica, ki si bila ena najboljših v naših vrstah. Truplo krije zemlja, tvoj duh pa se je preselil v boljši kraj, kjer ni trpljenja, kjer je večna radost doma!

Ločila si se, a tvoj spomin živi med nami in ne ugasne nikoli!

Z druge strani smo dobili še ta nekrolog:

Odprta noč in dan so groba vrata, a dneva ne pove nobena pratka.

Resničnost teh besed smo spoznali, ko smo prvega pomladanskega dne, t. j. 21. sušca, položili v grob našo tovarišico Marico Opresnikovo. Bila je šele v 23. letu, ko ji je nagla smrt odprla grobna vrata; povsod okolo polno mladega cvetja, ki hrepeni proti solncu, a ona kot najlepši cvet je morala v mrzli grob.

Službovala je šele tretje leto, in sicer na Prevorju v kozjanskem okraju na Štajerskem. Kako resno je smatrala svoj stan, je pokazala s tem, da se je pridno pripravljala na izpit učiteljske usposobljenosti, ki ga je lansko jesen tudi dobro prebila. Ko-

liko zlatih upov je potem gojilo njeno srce, koliko sladkih sanj je sanjala njena duša; toda vedro in rožnato nebo nad njeno mladostjo se je hipoma izpremenilo v temno, mrzlo jamo. — Tudi njeni učenci so jo prav radi imeli; ko popoldne ni mogla več v šolo, so malčki s skrbjo povpraševali, ali že gospodična kmalu zopet ozdravi in pride k njim. Kot stanovska tovarišica nam je pa vsem bila prav ljuba.

Zaradi njenih lepih lastnosti pa so jo tudi vsi radi imeli. Na dan pogreba je bila domača cerkev vkljub slabemu potu in vremenu natlačeno polna domačega ljudstva; njeni tovariši in tovarišice so prišli iz domačega in tudi sosednega šmarskega in sevniškega okraja v prav obilnem številu in sedem gg. duhovnikov je opravljalo za njo pogrebne obrede. Po cerkvenem opravilu je stopil na prižnico domači g. župnik R. Skrbš in je v lepih besedah proslavil spomin pokojnice kot cerkvene pevke in kot učiteljice. Ob odprtem grobu sta govorila predsednik Kozjanskega učiteljskega društva V. Pulko in gdč. učiteljica Milka Bračičeva. Učitelji pevci so zapeli v šoli in na pokopališču pretresljive žalostinke. Tudi domači pevci

so v ta namen zložili lepo pesem in jo pokojnici zapeli za slovo. Pogreba so se udeležili tudi starši in sestra drage nam Marice, ki so bili zaradi toliko izrazov ljubezni do njih hčerke, oziroma sestre vidno potolaženi.

Počivaj, tovarišica mila, v tihotnem grobu prav sladko težko, težko ti končati življenje bilo je mladó.

Ido.

Učna knjiga pomožnega svetovnega jezika „Ido“ (Esperanto reformita) po A. Noetzeljevi knjigi za Slovence priredil in razširil Jakob Kovačič (Št. Vid pod Juno na Koroškem). Samozaložba. Tisk družbe sv. Mohorja v Celovcu. Cena 1 K.

Kakor vsaka stvar na svetu, so tudi pomožni svetovni jeziki podvrženi svoji usodi in izpremembi. V tekmi številnih takih umetnih jezikov, ki naj bi bili nekako splošno občilo med različnimi narodi, si je v slednjem času dr. Zamenhofov „Esperanto“ priboril prvenstvo: razširil se je med vse kulturne narode, tudi med Slovence. Ščasoma pa se je opazilo, da tudi „Esperanto“ ne